

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОГОДЖУЮ

Гарант освітньо-професійної програми

Олександра СИДОРЕНКО

від "30" жовтня 2025 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Інна ВАРНАВСЬКА

Протокол засідання кафедри

соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ

від "01" вересня 2025 року № 1

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Екстремальна та кризова психологія

Назва навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Освітньо-професійна програма – Практична психологія

Спеціальність – 053 Психологія

Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

Кропивницький-Херсон – 2025

1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни	Екстремальна та кризова психологія
Факультет	Економічний
Назва кафедри	Соціальних та поведінкових наук
Викладач	Василь Олійник, старший викладач кафедри соціальних та поведінкових наук, канд. психол. н.
Контактна інформація	номер телефону викладача: 063 3932558 адреса електронної пошти: oliynik110460@gmail.com адреса електронної пошти кафедри: oliinyk_V@Ksaeu.kherson.ua
Графік консультацій	середа
Програма дисципліни	ТЕМА 1. Теоретико-методологічні основи кризової психології Базові категорії кризової психології. Зміст діяльності кризової психології. Принципи кризової психології ТЕМА 2. «Криза» як категорія: зміст та соціально-психологічні аспекти аналізу. Криза і критична ситуація. Кризова подія. Переживання кризи. Психологічний зміст переживання. Психічна травма. ТЕМА 3. Психологія життєвих криз: феноменологія та психосоціальні наслідки. Кризи особистості: класифікація, причини, феноменологія ідентичності. Психотравмуючі життєві події як джерело ненормативних криз. Глибокі внутрішні кризи та психотерапевтична підтримка. ТЕМА 4. Основні засади психологічної допомоги при кризових станах особистості та психопрофілактичні заходи щодо збереження здоров'я. Сутність і види психологічної допомоги. Допомога у посткризовому періоді. ТЕМА 5. Надання психологічної допомоги дітям. Діти й горе. Реакція дитини на втрату. Вимоги до фахівців, що проводять екстрену психологічну допомогу дітям, які пережили екстремальну трагедію. ТЕМА 6. Екстремальна психологія. Поняття екстремальної ситуації. Предмет, мета і завдання екстремальної психології. Методологічні основи екстремальної психології. Історія становлення та розвитку екстремальної психології. Проблема екстремальної психології. Тема 7. Основні поняття, що використовуються в межах екстремальної психології, їх семантичний та феноменологічний аналіз. Семантичний та феноменологічний аналіз понять «стрес», «психологічний стрес», «психологічна напруженість», «емоційний стрес». Стомлення. Синдром психічного «вигорання». Посттравматичний стресовий розлад. Адаптаційне регулювання. ТЕМА 8. Типологія екстремальної ситуації. Критерії класифікації екстремальних ситуацій. Форми екстремальних ситуацій у різних контекстах. Психологічна специфіка сприйняття надзвичайної ситуації.

	ТЕМА 9. Екстремальні стани: поняття і диференціальна діагностика. Поняття екстремальних станів. Диференціальна діагностика екстремальних станів. Психологічне реагування і перша допомога. ТЕМА 10. Основи екстреної психологічної допомоги постраждалим в умовах надзвичайної ситуації та психологічної реабілітації після травматичних подій. Етапи та принципи екстреної психологічної допомоги. Психологічна реабілітація після травматичних подій ТЕМА 11. Збереження психологічного здоров'я та професійного довголіття кризових психологів. Професійна деформація. Три типи психологів, яким загрожує емоційне вигорання.
Мова викладання	Українська

2. Анотація курсу

Анотація курсу	«Екстремальна та кризова психологія» – це галузь психології, що вивчає реакції психіки на надзвичайні ситуації й надає негайну, швидку допомогу (перша психологічна допомога), щоб стабілізувати людину, мінімізувати травму та допомогти їй відновити ресурси й адаптуватися до нових умов. Вона фокусується на активному втручанні діагностиці та корекції, на відміну від суто теоретичного вивчення психіки.
Інформаційний пакет дисципліни	Наводиться Веб-посилання на навчально-інформаційний портал університету, де знаходяться робоча програма навчальної дисципліни; завдання для самостійної роботи з методичними рекомендаціями; питання до заліку (екзамену); література базова та допоміжна; тексти лекцій з вказівкою назв тем та планів лекцій у відповідності до календарно-тематичного плану; тестові завдання до ПМК; тестовий комплекс з дисципліни з глосарієм.

3. Мета та завдання курсу

Мета викладання дисципліни	Мета курсу «Екстремальна та кризова психологія» - підготувати студента, які розуміють реакцію психіки на травмуючий вплив надзвичайних ситуацій, вміють діагностувати та надавати екстрену психологічну допомогу, розробляти методи захисту та психологічної реабілітації, працювати в кризових командах згідно з етичними нормами, щоб підтримати постраждалих, а також проводити наукові дослідження в цій сфері.
Завдання вивчення дисципліни	Завдання вивчення курсу «Екстремальна та кризова психологія»: формувати у студентів знання, навички та компетенції для розуміння, діагностики й надання психологічної допомоги людям та групам, що опинилися в умовах надзвичайних ситуацій, катастроф, травм, криз і втрат, з метою мінімізації психічних наслідків, підтримки психічного здоров'я та відновлення функціонування особистості, а також підготовки до дій в умовах невизначеності та командної роботи. Загальні – навчити студентів розуміти, планувати, проводити та інтерпретувати психологічні феномени для вивчення причинно-наслідкових зв'язків у психіці, оволодівши методологією, етичними нормами та навичками обробки даних, щоб робити науково обґрунтовані висновки та застосовувати їх на практиці. Розвиваючі - формувати й розвивати психологічні знання методологічних основ екстремальної та кризової психології, її системи і можливості рішення прикладних завдань життя і професійної діяльності, навчити

	студентів досліджувати, описувати та аналізувати психічні явища та поведінкові акти, виробити навички самостійного аналізу психічних явищ, уміння застосовувати отримані знання при оцінюванні конкретної ситуації, сприяти оволодінню уміннями та навичками, які потрібні у професійній діяльності. Виховні - формувати переконання та ціннісні орієнтації студентів відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до особистості, виховувати активну громадську позицію, сприяти усвідомленню ролі та значення соціальної роботи в становленні Української держави; сприяти розвитку в майбутніх соціальних працівників, їх професійних й особистісних якостей.
--	--

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності здобувача вищої освіти, сформовані в результаті вивчення курсу	
Загальні	Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов. ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 06. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
Спеціальні (фахові)	СК 08. Здатність використовувати інтернет-ресурси, статистичну інформацію для вирішення експериментальних і практичних завдань у галузі професійної діяльності. СК 13. Здатність розробляти шляхи подолання проблем особистості і знаходити ефективні методи їх вирішення.
Програмні результати навчання (ПРН)	
ПРН	РН 09. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні з рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання) РН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника РН 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т.ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни) РН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

5. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньої програми

Рік викладання	2025-2026
Семестр	6

Курс	3
Обов'язкова компонента / Вибіркова компонента	Обов'язковий компонент
Пререквізити	Основи психологічного консультування та психокорекції
Постреквізити	Військова психологія, Психологія стресу та ПТСР

6. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів / годин	3/90
Лекції	22
Практичні / Семінарські	22
Лабораторні	
Самостійна робота	46
Форма підсумкового контролю	Екзамен

7. Технічне та програмне забезпечення / обладнання

Технічне та програмне забезпечення	Навчальний процес потребує використання мультимедійного проектора, навчального простору, в якому меблі можуть бути переміщені в ході заняття
Обладнання	Мультимедійне обладнання

8. Політика курсу

Загальні вимоги	Здобувачі вищої освіти повинні планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал. Активно працювати під час практичних занять, брати участь в обговорення дискусійних питань та кейсів, повною мірою долучатись до активних форм навчання. Заохочується робота у наукових гуртках, підготовка тез доповідей та участь у конференціях, підготовка та публікація наукових статей, участь у конкурсах наукових робіт та інше.
Політика щодо дедлайнів і перескладання	Практичні та самостійні роботи, надані з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (60% від загальної суми балів за конкретне заняття). Умови перескладання. Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час опитування на практичних заняттях. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом (співбесіда, реферат тощо). Пропущені практичні заняття та самостійні роботи, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. Процедура відпрацювання пропущених занять з об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування) відбувається за рахунок виконання і здачі завдань та теоретичних матеріалів з пропущених тем. Не запізнюватись на заняття. Дотримуватись техніки безпеки. Завчасно ознайомлюватись з темою практичної роботи. Пропущенні заняття відпрацьовувати у встановлений

	викладачем час.
Політика щодо виконання завдань	Позитивно оцінюються відповідальність, старанність, креативність, фундаментальність. Під час підготовки до практичних занять виконання самостійної роботи необхідно спиратись на конспект лекцій та рекомендовану літературу. Водночас вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії та різнобічного вивчення тем дисципліни
Академічна доброчесність	Роботи здобувачів є виключно оригінальним дослідженням чи міркуванням. Будь-яке списування або плагіат (використання, копіювання підготовлених завдань та/або розв'язання задач іншими здобувачами) тягне за собою анулювання зароблених балів. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час підсумкового контролю, виконання контрольних робіт заборонено. Списування під час контрольних, тестових робіт та протягом іспиту заборонено.

9. Структура курсу

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			лк	лаб.	сем. / пр.	СР	
	Тема 1	Теоретико-методологічні основи кризової психології.	2		2	4	5
	Лекція	Теоретико-методологічні основи кризової психології.	2				
	Практика				2		3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів.				4	2
	Тема 2	«Криза», як категорія: зміст та соціально-психологічні аспекти аналізу.	2		2	4	5
	Лекція	«Криза», як категорія: зміст та соціально-психологічні аспекти аналізу.	2				
	Практика				2		3

	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів				4	2
	Тема 3	Психологія життєвих криз: феноменологія та психологічні наслідки.	2		2	4	5
	Лекція	Психологія життєвих криз: феноменологія та психологічні наслідки	2				
	Практика				2		3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів				4	2
	Тема 4	Основні засади психологічної допомоги при кризових станах особистості.	2		2	4	5
	Лекція	Основні засади психологічної допомоги при кризових станах особистості.	2				
	Практика				2		3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів				4	2
	Тема 5	Надання психологічної допомоги дітям.	2		2	4	5
	Лекція	Надання психологічної допомоги дітям.	2				

	Практика				2		3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів				4	2
	Тема 6	Екстремальна психологія. Поняття екстремальної ситуації.	2		2	4	5
	Лекція	Екстремальна психологія. Поняття екстремальної ситуації.	2				
	Практика				2		3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів				4	2
	Тема 7	Основні поняття, що використовуються в межах екстремальної психології.	2		2	4	5
	Лекція	Основні поняття, що використовуються в межах екстремальної психології.	2				
	Практика				2		3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів				4	2
	Тема 8	Типологія екстремальних ситуацій.	2		2	4	5

	Лекція	Типологія екстремальних ситуацій.	2				
	Практика				2		3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів				4	2
	Тема 9	Екстремальні стани: поняття і диференціальна діагностика	2		2	4	5
	Лекція	Екстремальні стани: поняття і диференціальна діагностика	2				
	Практика				2		3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів				4	2
	Тема 10.	Основи екстреної психологічної допомоги, постраждалим в умовах надзвичайної ситуації та психологічної реабілітації після травматичних подій.	2		2	4	5
	Лекція	Основи екстреної психологічної допомоги, постраждалим в умовах надзвичайної ситуації та психологічної реабілітації після травматичних подій.	2				
	Практика				2		3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість				4	2

		засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів					
	Тема 11	Збереження психічного здоров'я та професійного довголіття кризових психологів.	2		2	6	10
	Лекція	Збереження психічного здоров'я та професійного довголіття кризових психологів.	2				
	Практика				2		2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів				6	8
	ПК ЗЧ 2	Разом за ЗЧ2	22		22	46	90 год 60 б
		Екзамен					40
Всього за дисципліною			22		22	46	90 год 100 б

10. Форми і методи навчання

Лекція	Словесні методи навчання: пояснення (інформаційно-повідомлювальне, інструктивне-практичне, пояснювальне-спонукальне, система зображально-виражальних засобів. Словесний метод (лекція – вступна, тематична, оглядова, підсумкова). Проведення лекційних занять включає: викладення теоретичного матеріалу, оглядові лекції з використанням наочного матеріалу, опорного конспекту, лекції візуалізації з використанням мультимедійних технологій Наочні методи навчання, ілюстрування Обробка лекційного матеріалу починається з детального розбору конспекту лекцій. На даному етапі варто розібратися в сутності кожного поняття і положення, домагатися розуміння логічного змісту формулювань. При цьому варто використовувати основну і додаткову літературу, наукові праці, монографії.
Практичні /Семінарські	Презентації, демонстрація, обговорення, аналіз конкретних ситуацій, дискусія, бесіди, роботи в малих групах тощо Методи навчання: проблемно-пошукове навчання (проблемного викладення матеріалу, створення проблемних ситуацій, групова дискусія); евристичні методи); дослідницький (наукові доповіді, наукові

	повідомлення); тестування; узагальнення; ілюстративний; графічний
Лабораторні	Не передбачено навчальним планом
Самостійна робота	Самостійна робота допоможе студентам опанувати навичками добору і самостійної роботи з джерелами законодавчо-нормативного та навчального характеру, а також на основі вивчення, узагальнення, систематизації й аналізу матеріалів (в тому числі і фактичних) робити відповідні висновки, рекомендації. 1. Опрацювання лекційного матеріалу. 2. Самостійне вивчення окремих питань та тем за списком рекомендованої літератури. 3. Оволодіння основними поняттями та категоріями дисципліни. 4. Програма вивчення дисципліни передбачає моделювання ситуаційних завдань та розв'язування прикладних задач по кожній змістовій частині дисципліни, що підвищує якість засвоєння теоретичного матеріалу та розвиває практичні навички студентів

11. Система контролю та оцінювання

12. Система контролю та оцінювання

Загальні вимоги	Система оцінювання базується на 100-балльній шкалі та охоплює перевірку знань, умінь і результатів навчання здобувача.
Поточний контроль	Поточний контроль здійснюється впродовж семестру під час аудиторних занять та перевірки самостійної роботи. Він включає: 1. Методи контролю – усний контроль (опитування, бесіди, доповіді); письмовий контроль (контрольні роботи, реферати, есе); презентації результатів самостійних досліджень; практичний контроль під час виконання вправ у групах; тестовий контроль. 2. Оцінювання – базується на систематичності роботи здобувача та якості виконання завдань для самостійної роботи.
Підсумковий контроль за змістовими частинами	Контроль за засвоєнням окремих блоків дисципліни здійснюється у формі комплексного комп'ютерного тестування. Це дозволяє ідентифікувати та кількісно оцінити рівень набутих компетентностей.
Підсумковий контроль з дисципліни	Форма контролю: екзамен. Форма проведення: письмовий тест або комбінована форма (усно-письмова). Умова допуску: виконання всіх видів робіт, передбачених структурою курсу. Критерій успіху: максимальна кількість балів для успішного складання – сумарно 60 балів за результатами семестру та 40 балів за екзамен.

Розподіл балів з дисципліни

Поточне оцінювання і контроль змістових частин (бали)											Екзамен	Разом за семестр
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	Max 40	Max 100
Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 10		

13. Шкала оцінювання

Шкала рейтингу ХДАЕУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	

14. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна література	- Андерсен К., Рьокхольт Е., Рісе М. Групи психологічної підтримки для дітей та підлітків, які втратили близьких. Методичний посібник. Київ, 2020. 222 с. - Атаманчук Н.М. Кризова психологія: Конспект лекцій. Навчальний посібник для студентів спеціальності 053 Психологія денної та заочної форм підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, магістр. Укл. Н. М. Атаманчук. Полтава: ПНПУ ім. В.Г. Короленка, 2023. 142 с. - Заушнікова М.Ю. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Кризове консультування». Ірпінь, 2021. 282 с. - Кризова психологія: навчальний посібник / За заг. ред. проф. О. В. Тімченка. Харків: НУЦЗУ, 2019. 401с. - Мороз Р.А. Психологія травмуючих ситуацій та надання психологічної допомоги : методичні рекомендації. Миколаїв : Іліон, 2016. 224 с. - Наугольник Л.Б. Психологія стресу: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 324 с. - Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Загальна ред.: Н. Пророк. Київ, 2018. 208 с. - Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. Загальна ред.: Л. Царенко. Київ, 2018. 240 с. - Титаренко Т.М. Кризове психологічне консультування. Київ : Плавник, 2004. 96 с. - Черезова І. О. Психологія життєвих криз особистості : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / І.О. Черезова. Бердянськ, БДПУ, 2016. 193 с. - Фомич М.В. Екстремальна та кризова психологія: [методичні вказівки до виконання контрольної роботи для слухачів]
--------------------	--

	заочної форми навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, спеціальності 053 «Психологія». Черкаси : ЧПБ імені Героїв Чорнобиля, 2017. 34 с. 12. Екстремальна та кризова психологія: термінологічний словник / За заг. ред. проф. О. В. Тімченка. Харків: ХНАДУ, НУЦЗУ, 2010. 291 с. 65
Додаткова	1. Босько В.І., Лефтеров В.О. Емоційне вигорання екстремальних психологів: концептуалізація, дослідження та профілактика: монографія. Київ: Друкарня ФОП Гуляєва В.М., 2024. 256 с. 2. Булах І.С. Психологія життєвих криз особистості : навчальний посібник. Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 110 с. 3. Довідник діагностичних критеріїв DSM-5 від Американської психіатричної асоціації / пер. з англ. О. Лисак, М. Прокопович; наук. ред. В. Горбунова, Л. Засекіна О. Плевачук. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2023. 536 с. 4. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях К. : Педагогічна думка, 2016. 219 с. 5. Коен Д., Маннаріно Е., Деблінджер Е. Психотерапія з дітьми та підлітками, які пережили травму та втрату. Львів : Свічадо, 2016. 264 с. 6. Левін П. Зцілення від травми. Новаторська програма з відновлення мудрості тіла. Київ: Видавництво Ростислава Бурдаки, 2022. 156 с. 7. Лефтеров В., Самара О. Особливості психологічної реабілітації осіб, які переживають травматичні події війни. Проблеми екстремальної та кризової психології 2022. № 1(3). С. 73-83.
Інформаційні ресурси	Інформаційні ресурси 1.Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України — https://mon.gov.ua/ 2.Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського — http://www.nbuv.gov.ua/ 3.Офіційний сайт ХДАЕУ — https://www.ksau.kherson.ua/ 4.Освітній портал (Moodle) ХДАЕУ — http://dspace.ksau.kherson.ua:8888/ 5.Наукова бібліотека ХДАЕУ — https://www.ksau.kherson.ua/news-2/nnb.html 6.Кафедра соціальних та поведінкових наук ХДАЕУ — https://www.ksau.kherson.ua/econom/%D0%BA%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B0-%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85-%D1%82%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85-%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA.html